

SFÂNTUL ȘI MARELE MIR

Înțelesul și folosul lui

† DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SFÂNTUL
ȘI MARELE MIR

ÎNȚELESUL ȘI FOLOSUL LUI

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ

BUCUREȘTI - 2019

Redactor: Arhim. Chiril Lovin

Tehnoredactor: Aurelia Droană

Coperta: Laura-Raluca Cristea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DANIEL, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Sfântul și Marelui Mir: înțelesul și folosul lui / Daniel Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. - București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2019

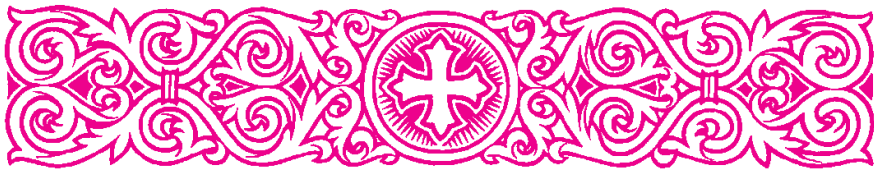
ISBN 978-973-616-582-5

2

© – EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ – 2019

ISBN 978-973-616-582-5

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
tipografia@patriarhia.ro, editura@patriarhia.ro
librariacartilorbisericesti.ro

SFÂNTUL ȘI MARELE MIR Înțelesul și folosul lui

*„Iar Cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi,
în Hristos, și ne-a uns pe noi este Dumnezeu,
Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat
arvuna Duhului în inimile noastre.”
(2 Corinteni 1, 21-22)*

I. Semnificația momentului sfințirii Marelui Mir

Momentul și lucrarea sfințirii Marelui Mir în viața Bisericii au o semnificație și o importanță deosebită.

Faptul că toți ierarhii unei Biserici Ortodoxe auto-cefale se întrunesc în Sfânta și Marea Joi din Săptămâna Sfintelor Pătimiri ale Domnului Hristos, cu trei zile înainte de Sfintele Paști, pentru a săvârși împreună sfințirea Marelui Mir, chiar în timpul Liturghiei de pomenire a Cinei celei de Taină, adică a Euharistiei, constituie un eveniment de intensă trăire, mare solemnitate și sfântă binecuvântare. Acum, fiecare arhiereu în parte și toți împreună se întâlnesc tainic cu Hristos, Arhiereul veșnic, Care „iubind pe ai Săi cei din lume, până la sfârșit i-a iubit” (Ioan 13, 1) și a instituit Taina Euharistiei ca Taină a iubirii Sale jertfelnice și dătătoare de viață, spunându-le ucenicilor Săi: „Aceasta să faceți spre pomenirea Mea” (Luca 22, 19).

Astfel, Euharistia din Sfânta și Marea Joi este memorialul sacramental al celei mai intense trăiri a conștiinței și vocației preoțești ca legătură unică și intimă a lui Hristos cu ucenicii și trimișii Săi în lume, pentru mântuirea lumii.

Deși Sfântul și Marele Mir, ca binecuvântare și împărtășire a darurilor Sfântului Duh, ne amintește de sărbătoarea Pogorârii Sfântului Duh sau a Rusaliilor, fapt care explică și includerea troparului și condacului Rusaliilor în slujba de sfințire a acestuia, totuși el este sfințit nu în ziua de Rusalii, ci în ziua Cinei celei de Taină sau a Euharistiei, pentru că ucenicilor cărora li s-a încredințat săvârșirea Sfintei Euharistii (cf. *Luca* 22, 19) li s-a încredințat și săvârșirea Tainei Botezului și întărirea sau ungerea celor botezați prin pecetea darurilor Sfântului Duh (cf. *Matei* 28, 19-20; *Fapte* 8, 16-17; 19, 2-6).

Mai mult, deși poruncile de a săvârși Sfânta Euharistie și de a boteza în numele Sfintei Treimi au fost date ucenicilor de către Hristos, prima înainte de Înviere și a doua după Înviere, totuși ucenicii Lui nu au botezat și nu au săvârșit Sfânta Euharistie decât după ce au primit Sfântul Duh, în ziua Cincizecimii (cf. *Fapte* 2). Aceasta arată că **toate Sfintele Taine ale lui Hristos se săvârșesc în Biserică potrivit poruncilor lui Hristos și cu lucrarea Duhului Sfânt, dăruit de Hristos ucenicilor Lui.**

Hristos Cel înviat și înălțat la ceruri, împreună cu Dumnezeu-Tatăl, a trimis apostolilor pe Sfântul Duh, iar Sfântul Duh Îl face tainic prezent și lucrător pe Hristos în Biserică și în lume.

*Prin Cina cea de Taină sau Sfânta Euharistie se instituie Taina împărtășirii cu Trupul și Sângele lui Hristos, iar prin Pogorârea Sfântului Duh se constituie Biserica - Trupul tainic al lui Hristos în lume sau comunitatea divino-umană a celor botezați în numele Sfintei Treimi. Cu alte cuvinte, prin iubirea jertfelnică a lui Hristos și prin dăruirea multelor daruri ale Sfântului Duh, se zidește Biserica lui Hristos. **Această legătură interioară între iubirea Fiului și lucrarea Sfântului Duh pentru a aduce pe oameni la Dumnezeu - Tatăl explică săvârșirea sfințirii Mirului tocmai în cadrul Sfintei Euharistii din Sfânta și Marea Joi.** De asemenea, din Euharistia aceleiași zile se pregătește în mod special Sfânta Euharistie care se păstrează permanent pe Sfânta Masă pentru împărtășirea celor nou botezați și a bolnavilor. Această Sfântă Euharistie ne arată că izvorul mântuirii noastre este iubirea jertfelnică a lui Hristos pentru noi. Întrucât în Biserica primară botezul adulților se făcea mai ales cu prilejul Sfințelor Paști, se vedea și mai bine legătura între Botez, Mirungere și Euharistie.*

Vrednic de reținut este și faptul că în Betania, cu șase zile înainte de Paști, ungerea lui Iisus cu mir de mare preț s-a făcut de către Maria, sora lui Lazăr cel înviat de Iisus a patra zi (cf. *Ioan 12, 1-8*) – eveniment amintit în textul evanghelic citit la *Liturghia din Duminica Floriilor*, iar, cu două zile înainte de Paști, Iisus a fost uns cu mir de mare preț de către o femeie păcătoasă, pe când se afla în casa lui Simon Leprosul (cf. *Matei 26, 6-12; Marcu 14, 3-9*) – eveniment pomenit în textul evanghelic al Liturghiei din *Sfânta și Marea Miercuri*. Sinaxarul din *Triod* al acestei zile, urmând exegezei Sfântului Ioan Gură de Aur, deosebește pe

cele două femei care au adus Domnului Iisus mir de mare preț. De asemenea, cu privire la materia acestui mir, sinaxarul arată că: *mirul acela era făcut din multe materii: flori de smirnă, scorțișoară bine mirositoare, stânjenei, trestie aromată și untdelemn.*

Iisus Însuși a dat o semnificație neașteptată gestului de prețuire și respect al femeii care i-a uns capul și picioarele cu mir, zicând: „*Ea (femeia), turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea*” (Matei 26, 12). Într-adevăr, pentru îngroparea Domnului Iisus, Trupul Său a fost uns cu smirnă și aloe de Iosif din Arimateea și de Nicodim, înainte de a fi pus în mormânt (cf. Ioan 19, 39). Când însă femeile purtătoare de miresme sau de miruri s-au dus a treia zi la mormântul lui Iisus ca să-L ungă (cf. Marcu 16, 1), El nu mai era printre cei morți, ci înviase! *Ceea ce voiau să facă ele acum, când era prea târziu, făcuseră deja cu anticipație Maria, sora lui Lazăr, și femeia păcătoasă!*

Este posibil ca Sfinții Părinți care au stabilit timpul sfințirii Marelui Mir în ziua de joi din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, între învierea lui Lazăr din Betania și Învierea lui Hristos, să fi înțeles legătura dintre aceste două evenimente, tocmai pornind de la mirul de mare preț folosit pentru ungerea Trupului lui Iisus înainte de îngroparea Sa, deoarece prin Jertfa, Moartea și Învierea Sa mântuitoare, Iisus a arătat că El este Hristosul sau „*Unsul*” lui Dumnezeu, *Arhiereu (Mare Preot) și Împărat pentru veșnicie*. La o astfel de înțelegere a Sfântului și Marelui Mir se ajunge mai ales dacă se cunosc bine sensurile duhovnicești multiple și bogate pe care le au untdelemnul (uleiul) și ungerea în Sfânta Scriptură.

II. Semnificația uleiului și a ungerii în Sfânta Scriptură

În Sfânta Scriptură, alături de pâine și vin, uleiul sau untdelemnul apare ca o **binecuvântare a lui Dumnezeu** (cf. *Deuteronom* 7, 13; *Ieremia* 31, 12), iar măslinul verde este simbolul omului binecuvântat de Dumnezeu (cf. *Psalmi* 51, 7; 127, 3). Absența sau privarea de untdelemn este o pedeapsă pentru necredincioșie, iar abundența lui un **semn de mântuire** (cf. *Ioil* 2, 19) și **simbol al fericirii veșnice** (cf. *Osea* 2, 24).

Untdelemnul nu este, însă, numai aliment, ci este și **un unguent sau o mireasmă care parfumează corpul** (cf. *Amos* 6, 6; *Efeseni* 5, 2), **întărește membrele** (cf. *Iezechiel* 16, 9) și **calmează rănilile** (cf. *Isaia* 1, 6; *Luca* 10, 34), precum și **sursă de lumină** atunci când e folosit în candelă (cf. *Ieșire* 27, 20; *Matei* 25, 3-8). Uleiul este și **simbolul bucuriei**, pentru că acesta, ca și bucuria, face senină fața omului (cf. *Psalmul* 103, 15). A oferi cuiva uleiul - parfum este **semn de prețuire și prietenie** (cf. *Luca* 7, 46; *Matei* 26, 7). Untdelemnul ungerii împărătești se numește în modul cel mai înalt „*untdelemnul bucuriei*” (*Psalmul* 44, 9), **semn exterior (simbol) al alegerii divine, însoțită de revărsarea Duhului Sfânt peste cel ales** (cf. *1 Regi* 10, 1-6; 16, 13).

Această **legătură între ungere și Duhul Sfânt se află la originea simbolismului fundamental al Tainei Mirungerii cu untdelemnul bucuriei** (cf. *Evrei* 1, 9; *Psalmul* 44, 9) și **al Tainei Sfântului Maslu, ca vindecare** (cf. *Luca* 10, 34; *Marcu* 6, 13; *Iacob* 5, 14-15).

De asemenea, ungerea cu untdelemnul parfumat era **simbolul comuniunii frățești și al bucuriei**

poporului lui Israel adunat la Ierusalim pentru marile sărbători (cf. *Psalmul* 132, 2) sau mângâierea fiilor Sionului întorși din exil (cf. *Isaia* 61, 3).

Ungerea ca sfințire sau consacrare avea o semnificație deosebită în Sfânta Scriptură a Vechiului Testament. Astfel, mirul, ca untdelemn amestecat cu anumite aromate, a fost pregătit de Moise la porunca lui Dumnezeu: „A grăit Domnul cu Moise și a zis: Să iei din cele mai bune mirodenii: cinci sute sicli de smirnă aleasă; jumătate din aceasta, adică două sute cincizeci sicli de scortîșoară mirositoare; două sute cincizeci sicli de trestie mirositoare; cinci sute sicli de casie, după siclul sfânt, și untdelemn de măslină un hin și să faci din acestea mir pentru ungera sfântă, mir alcătuit după meșteșugul făcătorilor de aromate; acesta va fi mirul pentru sfânta ungere. Să ungi cu el cortul adunării, chivotul legii și toate lucrurile din cort, masa și toate cele de pe ea, sfeșnicul și toate lucrurile lui, jertfelnicul tămâierii, jertfelnicul arderii de tot și toate lucrurile lui și baia și postamentul ei. Și să le sfințești pe acestea și va fi sfințenie mare; tot ce se va atinge de ele se va sfinți. Să ungi de asemenea și pe Aaron și pe fiii lui și să-i sfințești, ca să-Mi fie preoți. Iar fiilor lui Israel să le spui: Acesta va fi pentru voi mirul sfintei ungeri, în numele Meu, în neamul vostru. Trupurile celorlalți oameni să nu le ungi cu el și după chipul alcătuirii lui să nu vă faceți pentru voi mir la fel. Acesta este lucru sfânt și sfânt trebuie să fie și pentru voi. Cine își va face ceva asemănător lui, sau cine se va unge cu el din cei ce nu trebuie să se ungă, acela se va stârpi din poporul său” (*Ieșire* 30, 22-33).

Așadar, cu acest mir erau consacrate, prin ungere, cortul adunării, chivotul Legii și toate lucrurile din cort, adică **obiectele de cult** (cf. *Ieșire* 29, 36; 30, 26-29;

Levitic 8, 10), dobândind astfel o sfințenie deosebită. Un ritual de ungere a săvârșit patriarhul Iacob, după ce a văzut scara ce lega cerul și pământul, iar pe ea coborau îngerii. *El a pus acolo o piatră peste care a turnat untdelemn pentru a marca locul prezenței divine, de aici numele de Bethel (casa lui Dumnezeu): „Aceasta este casa lui Dumnezeu, aceasta e poarta cerului”* (cf. *Facere 28, 17-19; 31, 13; 35, 14*).

În Vechiul Testament ungerea era privită și ca **investire într-o slujire sfântă**. De aceea, prin ungere cu mir erau orânduieți **preoții, profeții și regii**.

Ungerea sacerdotală (preotească). Preoții și, în special Marele Preot sau Arhiepiscopul Vechiului Testament, erau unși cu mir, după porunca lui Dumnezeu către Moise: *„Să îmbraci pe Aaron în sfintele veșminte și să-l ungi și să-l sfințești, ca să-mi fie preot. Să aduci și pe fiii lui, să-i îmbraci cu hitoane și să-i ungi, cum ai uns pe tatăl lor, ca să-Mi fie preoți, și această ungere îi va sfinți preoți pentru totdeauna în neamul lor!”* (*Ieșire 40, 13-15*). Astfel, arhiepiscopul era numit și „preotul sfințit prin ungere” sau „preotul miruit” (*Levitic 4, 5; 16, 32*).

Ungerea profetică a fost practică de Prorocul Ilie, la îndemn divin (*3 Regi 19, 16*: *„Pe Elisei să-l ungi proroc în locul tău”*), ca semn văzut al primirii harismei profetice.

Ungerea împărătească se făcea de către un om slujitor al lui Dumnezeu, profet sau preot. Saul și David au fost unși de către Samuel (cf. *1 Regi 10, 1*), Iehu de către un profet trimis de Elisei (cf. *4 Regi 9, 6*), iar regii lui Iuda au fost unși de către un preot sau de către arhiepiscop (cf. *3 Regi 1, 39, 45; 4 Regi 11, 12*). Prin ungere, regele devine pătaș al bucuriei Duhului lui Dumnezeu: *„Și a luat Samuel cornul cu mir și l-a uns pe*

David în mijlocul fraților lui, și a odihnit Duhul Domnului asupra lui David din ziua aceea și după aceea” (1 Regi 16, 13). Din acest motiv, psalmistul David scria: „Uns-ai cu untdelemn capul meu” (Psalmul 22, 5). Numele de „Unsul Domnului” (Mesia în ebraică, Hristos în greacă), nume dat mai întâi regelui lui Israel, a devenit apoi titlu mesianic, întrucât, atât ungerea sacerdotală, cât și cea împărătească (regală) erau prefigurare și pregătire a venirii lui Mesia - Hristosul sau Unsul Domnului. De aceea, versetul 2 din Psalmul 2, care vorbește despre Dumnezeu și „Unsul Său”, este interpretat de Sfinții Apostoli Petru și Ioan în sens mesianic (cf. Fapte 4, 25-28), adică el se referea la Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care S-a făcut om.

Astfel, aproape tot simbolismul scripturistic al ungerii și al folosirii untdelemnului în Vechiul Testament se referă profetic la Taina Persoanei lui Hristos.

Ungerea lui Iisus Hristos, menționată în Noul Testament, este Botezul Său: „Cum a uns Dumnezeu cu Duhul Sfânt și cu putere pe Acesta” (Fapte 10, 38), iar Isaia, într-o profeție mesianică spunea: „Duhului Domnului este peste Mine, prin care M-a uns...” (Isaia 61, 1).

Prin urmare, în Biserică, Sfântul Duh, prin darurile Sale, comunică și pune în evidență taina mântuirii și a vieți veșnice descoperite în și prin Hristos - Unsul lui Dumnezeu.

III. Înțelesul și folosul Sfântului Mir în viața Bisericii

Creștinul, ca purtător al numelui lui Hristos (Unsul lui Dumnezeu), devine creștin prin Sfintele Taine ale Botezului și Mirungerii. În Ortodoxie, aceste două Taine sunt nedespărțite. De fapt, noul botezat este apoi miruit

și împărtășit cu Trupul și Sângele Domnului, arătându-se astfel legătura dintre Botez, Mirungere și Euharistie, acestea fiind Sfinte Taine de inițiere prin care omul este încorporat în Trupul tainic al lui Hristos, adică în Biserică.

După ce Iisus a fost botezat în Iordan, „îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu S-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El” (Matei 3, 16). Din acest motiv, și botezul creștinului este îndată pecetluit prin ungerea cu Sfântul Mir, rostindu-se formula: *Pecetea darului Sfântului Duh!*

Despre sensul duhovnicesc al acestei ungeri vorbesc Sfinții Apostoli Pavel și Ioan: „Cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi, în Hristos, și ne-a uns pe noi, este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului în inimile noastre” (2 Corinteni 1, 21-22). „Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării” (Efeseni 4, 30). „Iar voi, ungere aveți de la Cel Sfânt și știți toate (...) Cât despre voi, ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi și n-aveți trebuință ca să vă învețe cineva, ci precum ungerea Lui vă învață despre toate, și adevărat este și nu este minciună, rămâneți întru El, așa cum v-a învățat” (1 Ioan 2, 20 și 27).

Sfânta Scriptură arată că Sfinții Apostoli întăresc prin har pe cei botezați, prin punerea mâinilor (cf. Fapte 8, 16-17; 19, 2-6). Mai târziu, a rămas ca practică numai ungerea cu Mir, pentru a nu se confunda Mirungerea cu hirotonia.

Ungerea cu Sfântul Mir întărește calitatea de creștin a celui botezat și îi dăruiește putere (har) să crească duhovnicește în iubirea lui Hristos. În acest sens, Sfântul Chiril al Ierusalimului spune celor nou botezați: „Acum ați devenit hristoși (unși) prin punerea

pecetei Duhului Sfânt și ați primit tot ce era prefigurat, deoarece voi sunteți «icoane ale lui Hristos»" (Cateheza mistagogică III, 1-5).

Pe lângă folosirea lui în **săvârșirea Tainei Mirungerii după Botez**, Sfântul și Marele Mir se mai utilizează la **sfințirea bisericilor**, în special a Sfântului Altar, ca odinioară în Sfânta Scriptură (cf. *Ieșire* 29, 36; 30, 26-29; *Levitic* 8, 10); la **sfințirea antimiselor**, la **așezarea în raclă a moaștelor sfinților canonizați**, dar și pentru **reprimirea în Ortodoxie a celor căzuți de la dreapta credință, ori primirea celor ce vin la Ortodoxie** de la confesiuni creștine al căror botez poate fi recunoscut prin iconomie. În privința aceasta, canonul 7 al Sinodului II ecumenic (din anul 381) prevede: „*Pe aceia dintre eretici care se întorc la Ortodoxie [...] îi primim [...] pecetluindu-i, adică îi ungem mai întâi cu Sfântul Mir pe frunte și pe ochi și pe nări și pe gură și pe urechi și, pecetluindu-i, zicem: Pecetea darului Sfântului Duh.*”

IV. Semnificația rânduiei de preparare și sfințire a Marelui Mir

Atât compoziția Sfântului și Marelui Mir (ulei de măsline, vin natural și multe plante și uleiuri aromate), cât și ritualul de pregătire și de sfințire a lui arată cât de bogată este semnificația lui duhovnicească, și cât de mare și importantă este binecuvântarea sau lucrarea Sfântului Duh care se comunică Bisericii prin Sfântul și Marele Mir.

Prepararea Marelui Mir începe în Sfânta și Marea Luni. Potrivit renumitului tâlcuitor al cultului ortodox, Sfântul Simeon, arhiepiscopul Tesalonicului (†1429), în această zi „*Preasfințitul Patriarh, având cu el*

clerul, ca unul ce este izvorul preoției, iar cei ce sunt împreună cu dânsul de la el au luat harul, merge la locul rânduie a se fierbe Mirul și, punând sfințitul epitrahil, care arată harul Duhului cel dat de sus, și omoforul, care arată întruparea lui Hristos, dă binecuvântarea (...) și se citesc rugăciunile: „Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule...”, pentru că dumnezeieștile lucrări ale Duhului trebuie să înceapă prin rugăciuni și, mai înainte de toate, chemat fiind Duhul Sfânt”. La sfârșitul rânduiei „Patriarhul întâi aprinde focul, ca un slujitor al Tainei Duhului” (Tratat asupra tuturor dogmelor..., cap. 71).

Mulțimea aromatelor folosite simbolizează, după același Sfânt Ierarh Simeon, „darurile cele de multe feluri ale Duhului Sfânt”, iar **untdelemnul semnifică** „mila lui Dumnezeu cea nemăsurată”. **Fierberea lor se sfârșește în Sfânta și Marea Miercuri**, când „și femeia păcătoasă cu mirul cel scump a uns pe Domnul”, iar Mirul se toarnă în vas de alabastru „în chipul mirului celui vărsat pe capul lui Iisus de femeia păcătoasă sau de Maria, sora lui Lazăr” (Ibidem, cap. 72).

În Sfânta și Marea Joi, în cadrul Sfintei Liturghii, după Vohodul cu Evanghelia se citesc două rugăciuni pregătitoare sau de punere-înainte, care arată scopul sfințirii Mirului și anume să devină: „ungere de nesticăciune, armă a dreptății, înnoire a sufletului și a trupului, înlăturare a toată lucrarea diavolească și ferire de tot răul” (Rugăciunea întâi). Sau „ungere de bucurie a Duhului Sfânt, ungere a nașterii celei de a doua, ungere a sfințirii, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, semn scutirii de ispite, trezvie a inimii, bucurie veșnică” (Rugăciunea a doua).

La Vohodul mare (cu Cinstitele Daruri), Marele Mir este purtat înaintea Cinstitelor Daruri, întrucât, după cum spune Sfântul Simeon al Tesalonicului, „ne ungem întâi cu Mirul, apoi ne împărtășim cu Sfintele Taine, iar altarul întâi este sfințit cu mir și după aceea se săvârșesc într-însul Liturghii, că și noi trebuie întâi să ne sfințim, apoi să primim pe Cel sfânt”. După sfințirea Darurilor euharistice, se descoperă vasele cu Marele Mir, pentru că „atunci primește Mirul Taina, și nu trebuie a fi acoperit, ci a primi Taina fără mijlocire”, adică Taina Sfințirii Mirului.

Rugăciunile de sfințire propriu-zisă a Marelui Mir arată că acesta va fi folosit în primul rând pentru mirungerea și sfințirea creștinilor. Iar mirungerea este numită: „ungere duhovnicească, apărător vieții, sfințitor sufletelor și trupurilor, untdelemn al bucuriei, care s-a arătat mai înainte în Legea Veche, iar în Legământul cel Nou a strălucit; cu care au fost unși preoți și arhierei, proroci și împărați, prin care i-ai uns și pe Sfinții Tăi Apostoli și pe toți cei care prin baia nașterii de a doua au fost născuți din nou de către ei și de către episcopii și preoții care le-au urmat, până astăzi [...], ca ei să fie Ție popor ales, preoție împărătească, neam sfânt, fiind pecetluiți cu acest Mir preacurat, și având pe Unsul Tău în inimile lor ca lăcaș al Tău, al lui Dumnezeu-Tatăl, în Duhul Sfânt” (Rugăciunea a treia).

Apoi se precizează că „Mir revărsat este numele (cf. Cântarea Cântărilor 1, 2) Unuia-Născut Fiului Tău, Hristos Dumnezeul nostru, întru Care toată lumea cea văzută și cea nevăzută se umple de mireasma Ta” (Rugăciunea a patra).

Se vede, așadar, că **prin Sfântul și Marele Mir se pune temelie sfințeniei și sfințirii în viața Bisericii și a creștinului, se întărește unitatea Bisericii în Sfântul Duh și se aduce în lume bucuria Sfântului Duh, Domnul de viață făcătorul, cum este numit Acesta în Crezul ortodox.**

V. Istoricul Sfințirii Marelui Mir în Biserica Ortodoxă

Ungerea cu Sfântul și Marele Mir este un semn vizibil al primirii darurilor Duhului Sfânt de către cei nou-botezați. Această împărtășire a harului se făcea, în epoca scrierii Noului Testament, prin punerea mâinilor Apostolilor: *„Apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru și pe Ioan, care, coborând, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duhul Sfânt. Căci nu Se pogorâse încă peste niciunul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus. Atunci își puneau mâinile peste ei și ei luau Duhul Sfânt”* (Faptele Apostolilor 8, 14-17).

Când Biserica a crescut ca număr de membri și ca întindere geografică, practica amintită în cartea *Faptele Apostolilor* nu a mai fost continuată în această formă, întrucât era dificil ca urmașii Apostolilor, adică episcopii Bisericii, să ajungă la toți cei botezați pentru a-și pune mâinile peste fiecare dintre ei. *De aceea, s-a adoptat, în locul punerii mâinilor de către episcopi, ungera cu mirul sfințit de episcopi.* Mirul, preparat din untdelemn și arome era o practică a preoției Vechiului Testament și purta semnificația primirii Duhului Sfânt, precum s-a arătat deja. În Biserica lui Hristos, asocierea împărtășirii harului dumnezeiesc cu ungera s-a făcut încă din perioada apostolică, Sfântul Evanghelist Ioan scriind, în acest sens: *„Iar voi, ungere aveți de la Cel Sfânt și știți toate. (...) Ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi și n-aveți trebuință ca să vă învețe cineva, ci precum ungera Lui vă învață despre toate, și adevărat este și nu este minciună, rămâneți întru El, așa cum v-a învățat”* (1 Ioan 2, 20, 27). În timpul Sfinților Apostoli, gestul punerii mâinilor era adesea echivalent

cu ungera cu untdelemn sfințit, ca în cazul vindecării bolnavilor (cf. *Marcu* 6, 13; 16, 18). Mai târziu, în Răsărit, punerea mâinilor s-a păstrate doar pentru Taina hirotoniei. În Apus, ungera cu Mir și punerea mâinilor se săvârșesc împreună, atât în cadrul Mirungerii (Confirmării) laicilor botezați, cât și la hirotonia clericilor. În ceea ce privește ungera bolnavilor, aceasta se face, în Biserica Ortodoxă, cu ulei simplu, sfințit de un sobor de preoți (cf. *Iacob* 5, 14), însă în Apus acesta este sfințit tot de episcop.

În secolul al II-lea creștin, ierarhul apologet Teofil al Antiohiei (†cca. 185) scria: „*Ne numim creștini pentru că suntem unși cu untdelemnul lui Dumnezeu*” (*Scrisoare către Autolic* 1, 12). În același secol și în secolul al III-lea, apologetul african Tertulian (†cca. 220), precum și Sfinții Ierarhi Ipolit al Romei (†235) și Ciprian al Cartaginei (†258) amintesc și ei de ungera postbaptismală, adică de Taina Mirungerii.

În secolul al IV-lea, Sinodul de la Laodiceea (cca 364) prevede necesitatea ungerii cu cereasca ungeră (*hrisma*) după botez (Canonul 48), iar Sfântul Ierarh Chiril al Ierusalimului (†386) arată că: „*După cum pâinea Euharistiei, după invocarea Sfântului Duh, nu mai este simplă pâine, ci trupul lui Hristos, tot așa și acest Sfânt Mir, după invocare, nu este simplu mir, nici s-ar putea spune că este mir obișnuit; dimpotrivă, este un dar al lui Hristos și al Sfântului Duh și lucrează prin prezența Dumnezeirii Lui. În chip simbolic se unge cu el fruntea și celelalte organe ale simțurilor; trupul se unge cu mir văzut, dar se sfințește sufletul. (...) Căci, după cum Hristos, după Botez și după pogorârea Sfântului Duh (în chip de porumbel), S-a dus și S-a luptat cu potrivnicul, tot așa și voi, după ce ați*

fost botezați și ați fost unși cu Sfântul Mir, îmbrăcați fiind cu toată armura Sfântului Duh, stați împotriva puterii celei potrivnice și o biruiți” (Cateheza mistagogică III, 3-4).

Sfântul Ioan Gură de Aur (+407) identifică **trei demnități ale preoției universale pe care creștinul nou botezat o primește prin pecetluirea cu Sfântul și Marele Mir**: „Duhul ni se dă acum în parte ca o arvună, dar în slavă va fi deplin. El, Duhul, ne-a făcut deodată și proroci și preoți și împărați, fiindcă aceștia erau unși în Legea Veche. Noi însă nu avem una dintre aceste demnități, ci pe toate trei cu prisosință” (*Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni*). Împărat se face cel care lepădă toate faptele rele și biruiește păcatele; *preot*, cel care se aduce pe sine lui Dumnezeu, jertfindu-și trupul prin post și nevoițe (cf. *Romani* 12, 1), iar *proroc* se face cel care află cele viitoare din poruncile Domnului.

Urmând tradiției apostolice, **Biserica a rânduit ca Marele Mir să fie sfințit doar de către episcopi, deoarece aceștia au deplinătatea harului apostolic**. Astfel, Canonul 6 al Sinodului de la Cartagina din anul 419 prevede ca *sfințirea Marelui Mir să nu se săvârșească de către preoți, ci de către episcopi*.

Cel mai vechi *Evhologhion (Molitfelnic) bizantin păstrat* (codicele Barberini graecus 336), din secolul al VIII-lea, cuprinde indicații privind prepararea și apoi sfințirea Marelui Mir, prin două rugăciuni rostite în timpul Sfintei Liturghii din Joia Mare, rugăciuni păstrate până astăzi (Rugăciunile a treia și a patra din slujba respectivă a Bisericii Ortodoxe Române). Precizăm că rugăciunile întâi și a doua (pregătitoare) din tradiția românească nu se mai află azi în slujba de sfințire a Marelui Mir nici în tradiția greacă, nici în tradiția slavă.

Dacă, în Vechiul Testament, mirul se prepara din ulei de măslină și patru arome, *Evhologhionul* bizantin amintit enumeră, pe lângă untdelemn, 12 componente. Lista cu ingrediente a oscilat în timp. În Patriarhia Ecumenică, abia în anul 1951 Patriarhul Athenagoras a stabilit numărul ingredientelor la 57. Biserica Rusă folosește între 40 și 64 de arome. Patriarhia Română a îmbogățit lista ingredientelor, de la 1882 până astăzi, potrivit și posibilităților de procurare a acestora, în prezent folosind peste 40 de ingrediente.

Până în secolul al VIII-lea, toți episcopii aveau dreptul de a sfinți Mirul. Cu timpul, însă, sfințirea Marelui Mir a căpătat o semnificație deosebită, aceea de *unitate vizibilă a unei provincii bisericești distincte sau independente*. Acest fapt s-a datorat și dificultății ca fiecare episcop să procure ingredientele necesare, rare și costisitoare, dar și creșterii autorității tronurilor patriarhale. De aceea, sfințirea Marelui Mir nu a mai fost permisă fiecărui episcop, ci numai patriarhilor sau întâistăților unor Biserici autocefale.

Însă, începând cu secolul al XIX-lea, Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol a inclus în majoritatea Tomosurilor de recunoaștere a autocefaliei Bisericilor Ortodoxe naționale și prevederea ca acestea să primească Sfântul și Marele Mir de la Constantinopol, singurele excepții fiind Patriarhia Rusă (care-și dobândise autocefalia în secolul al XV-lea și rangul de patriarhie în 1589) și Biserica Ortodoxă Română, în al cărei Tomos de autocefalie din anul 1885 nu se menționează această prevedere. De ce? Pentru că în anul 1882 Biserica Ortodoxă Română a sfințit deja Marele Mir la București, fapt care a creat un conflict cu Patriarhia

Ecumenică, însă acest conflict a fost aplanat apoi cu argumente teologice și istorice solide și cu multă înțelepciune. Inclusiv Patriarhiile apostolice din Orient, aflate sub stăpânire otomană, au început să primească Sfântul și Marele Mir de la Patriarhia Ecumenică. Această practică este continuată și astăzi de toate Bisericile grecești și de unele Biserici slave, care primesc mici cantități de Mir de la Patriarhia Ecumenică. În același timp, unele Biserici autocefale mari, cu număr imens de parohii, au nevoie de cantități mari de Mir, care se sfințește de către aceste Biserici autocefale (Rusă, Română, Sârbă și Bulgară).

VI. Sfințirea Marelui Mir în Biserica Ortodoxă Română

Înainte de a-i fi recunoscută autocefalia în 1885, Biserica Ortodoxă Română primea Sfântul și Marele Mir de la Patriarhia de Constantinopol, deoarece Mitropolia Țării Românești (a Ungrovlahiei) și Mitropolia Moldovei se aflau în jurisdicția Patriarhiei Ecumenice, dar se bucurau de o largă autonomie bisericească, întrucât aceste Mitropolii susțineau adesea financiar Patriarhia Ecumenică, aflată sub stăpânire otomană.

Totuși, chiar înainte de a primi Biserica noastră autocefalia, Marele Mir a fost sfințit de mai multe ori pe teritoriul țării noastre, atunci când se întâmpla să fie prezenți aici, venind după ajutoare materiale, unii patriarhi răsăriteni. Astfel, în 1513, *Patriarhul Pahomie al Constantinopolului săvârșește sfințirea Marelui Mir la Târgoviște*, fiind solicitat de Sfântul Voievod Neagoe Basarab; în 1515, *Patriarhul Ecumenic Teolipt este invitat de același voievod român la sfințirea Mănăstirii Curtea de Argeș, prilej cu care săvârșește și sfințirea Marelui Mir;*

în veacul al XVII-lea, unele surse sugerează că și *Patriarhul Nichifor al Alexandriei a sfințit Marele Mir în Moldova*, unde a venit la invitația domnitorului Vasile Lupu, căruia îi era și duhovnic, însă, mai precis, *la Iași, în 1643, Patriarhul Ierusalimului Teofan al III-lea a sfințit Marele Mir*, în semn de recunoștință pentru același voievod Vasile Lupu, care a plătit toate datoriile Patriarhiei Ierusalimului către Înalta Poartă; *Patriarhul Dositei al Ierusalimului a sfințit de două ori Marele Mir la București, în 1670 și în 1702*; de asemenea, se pare că și urmașul său în scaun, *Patriarhul Hrisant, a săvârșit sfințirea Mirului la București, în anul 1707*, unde venise cu prilejul târnosirii bisericii Mănăstirii *Sfântul Gheorghe Nou*, ctitorie a Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu.

În ceea ce privește situația Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, în comparație cu cea din Moldova și Țara Românească, aceasta era diferită, datorită faptului ca această provincie era parte integrantă din Imperiul Habsburgic, însă românii transilvăneni au avut strânse legături cu românii de peste Carpați. Mulți dintre ierarhii din Transilvania erau hirotoniți până în anul 1701 la Argeș, Târgoviște sau București, de unde primeau, de asemenea, Sfântul și Marele Mir. Eparhia ortodoxă a Ardealului, reînființată în 1761 și devenită Mitropolie în 1864, și-a câștigat *un statut de independență bisericească*, recunoscută la nivel interortodox, dar și de autoritățile habsburgice. **Același statut l-a dobândit și Mitropolia românească de la Cernăuți**, aflată atunci în granițele aceluiasi Imperiu. Astfel, se cunoaște că *Marele Mir a fost sfințit de către primul episcop român de la Sibiu, Vasile Moga, în anul*

1823, și de mitropolitul Miron Romanul în aprilie 1884, în vechea biserică grecească din Sibiu (care se afla pe locul actualei catedrale mitropolitane), pentru nevoile Mitropoliei Ardealului, care, pe lângă Arhiepiscopia Sibiului, mai avea în componența sa Episcopia Aradului și Episcopia Caransebeșului. De asemenea, *sfințirea Marelui Mir s-a săvârșit la Cernăuți de către Mitropolitul Bucovinei și Dalmației, Silvestru Morariu Andrievici, în martie 1880.*

După Unirea Principatelor Moldovei și Țării Românești (în 1859) și după obținerea Independenței de Stat (în 1877), **Mitropolitul Primat Calinic Miclescu, împreună cu ierarhii Sfântului Sinod, a săvârșit sfințirea Marelui Mir la București, în 25 martie 1882.**

Justificând canonic și istoric acest act de mare importanță și manifestare a statutului autocefal *de facto* al Bisericii din Principatele Române unite, marele cărturar și ierarh Melchisedec Ștefănescu a pregătit răspunsul Bisericii Ortodoxe Române către Patriarhia Ecumenică, din 1882, unde se afirma: „În fiecare țară cu Biserică autocefală sfințirea Mirului se face numai în Bisericile principale, la patriarhii și mitropolii. Așa în Orient se face (sfințirea Mirului, n.n.) la Patriarhia de Constantinopol, la a Ierusalimului, a Antiohiei, Alexandriei, la Crit (Creta); în Rusia la Mitropoliile din Petersburg, Moscova și Kiev, în Austria la Mitropoliile din Carloviț, din Sibiu și din Cernăuți”.

După recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române de către Patriarhia Ecumenică în anul 1885, Marele Mir a fost sfințit în 1893, apoi în 30 martie 1906. În România reîntregită, Marele Mir a fost sfințit pentru prima dată la 15/28 aprilie 1921.

După ridicarea scaunului mitropolitan al Țării Românești (Ungrovlahiei) la rang de scaun patriarhal, în 1925, s-au făcut sfințiri ale Marelui Mir în anii 1926, 1934, 1942, 1950, 1955, 1958, 1965, 1968, 1973, 1978, 1983, 1988, 1993, 1996, 2002, 2007 și 2010, astfel încât sfințirea din anul 2019 este a 22-a.

Chiar dacă este un eveniment solemn mai rar, sfințirea Marelui Mir este necesară mai des, pentru că poporul român ortodox credincios și jertfelnic, deși se confruntă adesea cu unele greutăți, totuși zidește și restaurează multe biserici de mir și mănăstiri care trebuie sfințite, ca și antimisele necesare tuturor parohiilor și mănăstirilor din România și din diaspora română, unde crește numărul botezurilor.

Sfințirea Marelui Mir este o expresie a responsabilității pastorale a Bisericii noastre autocefale în comuniune de dreaptă credință și viață în Hristos cu Sfinții Apostoli și cu Sfinții Părinți din toate timpurile, ținând seama de nevoile liturgice reale ale eparhiilor din România, din jurul granițelor ei și din diaspora română astăzi.

Să ne rugăm Domnului Iisus Hristos să reverse mereu peste Biserica Sa din poporul român darurile Sfântului Duh, pentru întărirea în credința apostolică, primită de la Sfântul Apostol Andrei, pentru întărirea misiunii Bisericii Ortodoxe Române, pentru sfințirea vieții noastre aici, pe pământ, și pentru dobândirea mântuirii și a bucuriei veșnice în Împărăția Preasfintei Treimi.

† DANIEL,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

